

20. A MUSTÁRMAG PÉLDÁZATA

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

(Mt 13,31–32)

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

JEREMIAS, J., Jézus példázatai, Budapest, 1990.

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

KOZMA, ZS., Jézus Krisztus példázatai, Kolozsvár 2002.

SCHWEIZER, E., Das Evangelium nach Matthäus, Göttingen, 1986.

JAKAB-SZÁSZI, A./MIHALINA, L./NAGY, M./SZABÓNÉ ZIMÁNYI, N. Újszövetségi bibliaismeret, alapmodul, Budapest, 2015.)

Jézus példázatai

A példázat egy olyan gyűjtőfogalom, amely magába foglalja a képes beszéd több formáját: hasonlatokat, metaforákat, allegóriákat, példatörténeteket. Jézus a korabeli rabbinikus gyakorlat szerint gyakran alkalmazta ezt a formát, így tanításának egyharmada példázatokból áll. Az elvont fogalmak helyett inkább képes beszédet használt, hogy üzenetét a hallgatóságához eljuttassa. A korabeli palesztinai életből vett ismert képek segítségével akarta az embereket változásra, cselekvésre ösztönözni. Jézus példázatai Istenről, Isten országáról, az Ő irgalmáról, az üdvösségről szólnak, és arról, hogy mit jelent a gyakorlatban a tanítványi lét. Jézus példázatai nemcsak a megtérésre, az Istenhez való odafordulásra buzdítottak, hanem a misszióba induló tanítványokat is bátorították, és igyekeztek meggyőzni őket az Isten erejéről.

Máté evangéliuma 13. részének példázatgyűjteménye

A mustármagról szóló példázat Máté evangéliumában az Isten országáról szóló 7 példázatot felölelő gyűjtemény része. Az itt található példázatok Isten országának a jelenlétéről és erejéről tesznek bizonyosságot. Isten országa nem földrajzi helyet jelöl, hanem azt a helyet, ahol Isten uralkodása érvényre jut, ahol az Ő akarata érvényesül, és Isten jelenléte láthatóvá válik a világban. Jézus a példázatok képi anyagát a palesztinai hétköznapi életből vette. A mindenki által érthető és ismert eseményekhez köti az evangéliumról szóló tanítást.

Az Isten országáról példázatok Máté evangéliuma 13. részében:

- A magvető (Mt 13,1–23)
- A búza és a konkoly (Mt 13,24–30)
- A mustármag (Mt 13,31–32)
- A kovász (Mt 13,33–35)
- A szántóföldben elrejtett kincs (Mt 13,44)
- Az igazgyöngy (Mt 13,45–46)
- A háló (Mt 13,47–50)

Ikerpéldázat

A mustármag példázata egy ikerpéldázat, vagyis különböző képi anyagú, de azonos mondanivalójú, üzenetű példázatpár egyik tagja, melynek másik tagja a kovászról szóló példázat (Mt 13,33–35). Mindkettő hangsúlyozza azt, hogy Isten országában növekedés van, és így a kezdetek és a vég közötti óriási lesz a különbség.

Mustármag

Jézus korában általánosan ismert konyhakerti növény volt a mustár. Leveléből salátát vagy főzeléket készítettek. Magjából csípős fűszert állítottak elő, de gyógyításra is felhasználták. Maga a kifejlett növény valójában nem fa, hanem egy 2-4 méter magasra növekvő cserje, amelynek ágairól a termést a madarak csipegették. A mustármag kicsinysége közmondásszerű volt, ezért gyakran úgy említették, mint a legkisebb, még érzékelhető mennyiséget. Annak ellenére, hogy ez volt a legkisebb mag, a konyhakert legnagyobb növénye mégis ebből fejlődött ki. (A mag akár 4000-szeresére nőhet!) Ez a tény ismert volt Jézus minden hallgatója előtt. Amikor egy izráeli földműves kezébe vett egy mustármagot, akkor már benne látta a kifejlett növényt is. A mustármag a lehető legnagyobb mértékű változást szimbolizálja. Jézus máskor is tanított a mustármagról. A tanítványok hite kapcsán is a mustármagot mint a legkisebb mértékűséget említi. A legkevesebb hit is óriási hit, mert hegyeket tud mozgatni (Mt 17,20).

Példázat üzenete

A példázat Isten országáról több fontos dolgot tanít. Az alig látható, meglepően kicsi kezdetből egy csodálatos végkifejlet várható, mégpedig teljes bizonyossággal. Ahol Isten uralkodik, ott a változás mértéke minden képzeletet felülmúló. A növekedést maga Isten adja, aki láthatatlanul jelen van a világban. Ez a növekedés elkezdődött azzal, hogy Jézus megjelent a világban, és hirdetni kezdte az evangéliumot.

Jelentéktelen kezdet

A Jézus korabeli zsidóságnak volt egyfajta elvárása a Messiással szemben. Ezekre az elvárásokra nem a jelentéktelen jelző volt a legtalálhatóbb. Azonban Jézus egy egyszerű (jelentéktelen) család gyermekeként jelent meg a világban. Maga köré pedig olyan tanítványokat gyűjtött, akikre szintén érvényes volt ez a jelző. Sokan ezért is nem fogadták el Jézust, mert nem a politikai hatalom és a fizikai erő övezte. Jézus a mustármag képével arra utal, hogy nem a kezdetek jelentéktelensége számít. A jelentéktelen kezdet dicsőséges befejezést is remélhető. Ne tévesszen meg senkit a látszólagos kicsiny kezdet! Bár Isten országa még elrejtetten van jelen a világban, mégis bizonyosan.

Dicsőséges befejezés

A mustár hatalmas növényének a hasonlata Isten országának a teljességére vonatkozik, a minden mértéket meghaladó dicsőséges eljövételére.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A példázatok a szimbólumokban való gondolkodást célozzák meg. A szimbólum egy elsődleges jelentéssel utal egy tágabb, mélyebb dimenziókban fellelhető másodlagos jelentésre, ami legtöbbször egzisztenciális meghatározottságú. Ilyen egyetemes szimbólumok a csillag, a fény, a nap, az ég, és ide tartozik a fa is, melyet megannyi kultúrában megtalálunk, mint a földi világot és égi világot összekötő valóságot (életfa).

A szimbólumok és példázatok anélkül is hatnak, hogy lefordítanánk őket, hogy megmagyaráznánk őket. Maga a fa mint Isten országának metaforája, már tudat alatt megannyi képzetet előhív a gyermekből. Ugyanakkor, ha kibontjuk ezt a képet, és segítünk konkrét tartalmakra jutni a gyermekeket a kép szemlélése közben, elsajátíthatják a szimbólumokban, metaforákban való gondolkodást. Éppen ezért a képet természettudományosan is kibontjuk, és így gazdagítjuk az Isten országának a *képzetét*.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none">• Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásokban és beszélgetésekben.• A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten:<ul style="list-style-type: none">○ Tudja segítséggel értelmezni és elmondani a mustármag példázatát a tankönyvi képek és szöveg alapján.	<ul style="list-style-type: none">• Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban és beszélgetésekben.• A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten:<ul style="list-style-type: none">○ Tudja önállóan értelmezni és elmondani a mustármag példázatát.○ Tudja segítséggel megfogalmazni, a példázat szimbolikáját korosztályi szinten.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK 1. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Isten országa láthatatlan, de uralmát megtapasztalhatjuk.

Kognitív cél: A mustármag példázatán keresztül Isten országának/úrságának a fogalmi megismertetése.

Affektív cél: Isten láthatatlan jelenlétéhez és uralmához kapcsolódó negatív és pozitív érzések feltérképezése.

Pragmatikus cél: Isten országa kiteljesedésébe vetett bizalom és abból származó öröm kifejezésére lehetőséget teremteni az órán.

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Írd körül! Mutasd be! – szóbeli kifejezőkészséget megmozgató játék</p> <p>Vigyünk be kis cetlin olyan szavakat (hó, óceán, szerelem, csillagos égbolt), amelyeket nehéz elmesélni olyannak, aki még soha nem látta, tapintotta, érezte, élte meg közvetlenül! Próbálja meg egy-egy önként jelentkező körülírni! Segítsenek a többiek! A lényeg, hogy érthetővé, elképzelhetővé, átélhetővé tegyék mondjuk egy földönkívüli számára!</p> <p>Beszélgessünk a játék tapasztalatairól!</p> <p>Beszélgünk a nehézségéről! Emeljük ki azokat a képeket, amelyeket használtak a gyermekek! Mutassunk rá, hogy kellett valami, ami segítségével beszéltek róla!</p>	Eszköz: cetlikon szavak

	<p>Átvezetés: Jézus többször mesélt Isten országáról. Nem volt könnyű dolga. Olyan képeket kellett használnia, amelyeket ismert a hallgatóság. Példázatnak nevezzük ezeket. Ma egy ilyenről ismerkedünk.</p> <p>Ismerkedjünk előbb a képpel, majd megismerkedünk a példázattal is!</p>	
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Képzletjáték – Belső kép kialakítása.</p> <p>Csendesítsük el az osztályt! Kérjük meg, hogy csukják be a szemüket, hajtsák a fejüket a padon összefont karjaikra! Adjunk egy hangot (csengő, triangulum, hangszer). A hang nyomán elmegyünk Csendsországba. Itt hatalmas erdőbe érünk. Nagyon sokféle fát látunk. Nézz körül, és keress egy olyat, amit szívesen megmásznál! (szünet) Ha megtaláltad, mássz fel rá, ülj be az ágai és lombjai közé és figyelj! (szünet) Milyen innen nézve a fád? Vannak-e lakói? Hogyan érzed magad? Mersz-e, lehet-e följebb menni? Mit látsz, ha körbenézel? (Szünet).</p> <p>Most pedig óvatosan mássz le, majd a hang útján gyere vissza a tanterembe!</p> <p>Beszélgetés a belső képek kapcsán:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Milyen fára leltél? • Könnyű volt felmászni rá? • Hogyan érezted magad? • Mit láttál? • Volt még valaki, valami a fán? <p>A mustármag példázata – a Tankönyv szövegének és a Tudod-e?-nek a feldolgozása</p> <p>Olvassuk fel a példázatot! Mondjuk el a fölötté lévő pár sor tartalmát, illetve kapcsoljuk az illusztrációban lévő fát a gyermekben kialakult belső képhez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miben hasonlít, miben különbözik ez a fa a Tiedhez képest? • Ez a fa, és a Te fád is Isten országáról is beszél. <p>Olvassa fel két-két diák (padtársak) a téglalapokban található szöveget! Az egyik a fáról szóló részt, a másik az Isten országáról szólót. Végül olvassuk el a Tudod-e? – ben található megfogalmazást is!</p>	<p>Eszköz: csengő/triangulum/hangszer</p> <p>TK 21. lecke (46-47. o.) Tudod-e?</p>
<p>Aranymondások</p>	<p>„Ez ugyan kisebb minden magnál, de amikor felnő, nagyobb minden veteménynél, és fává lesz.” (Mt 13,32)</p>	

Énekjavaslat (alternatívák)	1. Áldjad, én lelkem (TK 73. o.) DU: 36. Vége van már – kánon (+BS) JJ: 119. Kárhoznak széles útján jár	
Házi feladat	MFGY 21. lecke 1–2. (66. o.) MFEI 21. lecke 1–2. (81. o.)	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:

<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 46-47. oldal

A képen látható:

- Fejlődési folyamatot ábrázoló rajz: magonc, fiatal fa, terebélyes idősebb fa

A szöveg:

- Olvasmány: A mustármag példázata

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A kép:

- Figyeld meg az elültetett mag fejlődését! Mi történik a maggal?
- Beszélgetsetek a fa változásáról! Mire jutottatok?
- A fa hasonlít Isten országához. Miért? Magyarázd meg!

A szöveg:

- Te mire gondolsz, amikor azt olvasod, hallod, hogy „Isten országa”?
- Jézus hogyan magyarázta el tanítványainak azt, amit nem értettek?
- Jézus mihez hasonlítja a mennyek országát, a Isten országát?
- Láttál már mustármagot? Ha nem vegyetek a következő bevásárlásnál, és vizsgáld meg! Bizonyára ettél már mustáros ennivalót! Milyen íze, illata volt? Mekkora egy mustármag?
- Olvasd el a bekeretezett részeket! Megtudhatod, miért épp a mustármaghoz hasonlította Jézus az Isten országát! Mire jutottál?

1. Fák a Bibliában. Egyházi iskolában, vagy akik már tudnak online Bibliában keresni, gyűjtsék ki, milyen fák vannak a Bibliában! Pl.: Jó és rossz tudásának fája, életfája, fügefafa, tölgyfa, ciprus, stb... Keressünk képet is róluk!

2. Kedvenc fám. Rajzolják le a gyermekek a kedvenc fájukat, és magukat, hogy hol helyezkednek el hozzá képest! A képzeletjátékban megtalált fáról is rajzolhatnak.

3. Mustármag csíráztatás. Neveljünk a hittansoporttal mustárnövényt! Csíráztassunk magot, figyeljük a növekedését, ültessük cserépbe!

4. Fák a környezetünkben. Hányféle fa él az iskola környékén?

Adjuk ki a következő feladatokat a gyermekeknek:

- a) Keressétek meg a legkisebbet és a legnagyobbat!
- b) Hozzatok egy-egy levelet róluk!
- c) Derítsétek ki, milyen lehet a magja!
- d) Figyeljétek meg, laknak-e benne madarak, milyen állatok találhatóak meg rajta?

Becsüljétek meg az életkorát, a magasságát és a gyökérzet nagyságát!

5. Projektmunka. (Ötlet: Dominiák Zsolt)

A mustármag példázata alapján a projekt témája a növekedés lesz, amihez a folyamatos és rendszeres gondozás társul. Erre kiválóan alkalmas a mustármag mint növény, amely a biológiai ismeretek példáján keresztül mutat rá arra, hogy a hitünket is folyamatosan táplálni és gondozni kell, ha azt akarjuk, hogy növekedjen, és ne sorvadjon el.

A projekt célja:

- biológiai ismeretek elsajátítása
- vallási ismeretek elsajátítása
- megfigyelés

A projekt időtartama:

Egy hónap, nagyrészt tanórán kívüli, egyéni, kisebb részt tanórai, csoportos munka.

A projekt lefolyása:

A csoport minden egyes tagja az adott témához kapcsolódóan megkapja a maga mustármagját, amit otthon el kell ültetnie és gondoznia egy hónapon keresztül. Célul tűzik ki még emellett azt is, hogy a gondozásról naplót vezetnek (mibe, hova ültette, hányszor locsolta, stb.), melynek alapján megállapíthatják, hogy milyen feltételek mellett növekedik a legjobban a növény. A projektbe természetesen a szülőket, nagyszülőket is bevonhatják. Az első, tervezős óra után mindenki hazaviszi a magokat, és kezdetét veszi a kivitelezés. Egy hónap múlva a tanóra keretein belül összegzik tapasztalataikat, melyhez a tanár a hittel kapcsolatos mondanivalót is hozzáfűzi. A mustármag így, a róla való gondoskodással együtt a hit szimbólumává lesz számukra.